

หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านการพัฒนา ชุดที่ 27

แฟนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง

ตำบลวังตะกอก

โดย สุวัฒน์ คงแป้น

พช - CDD

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

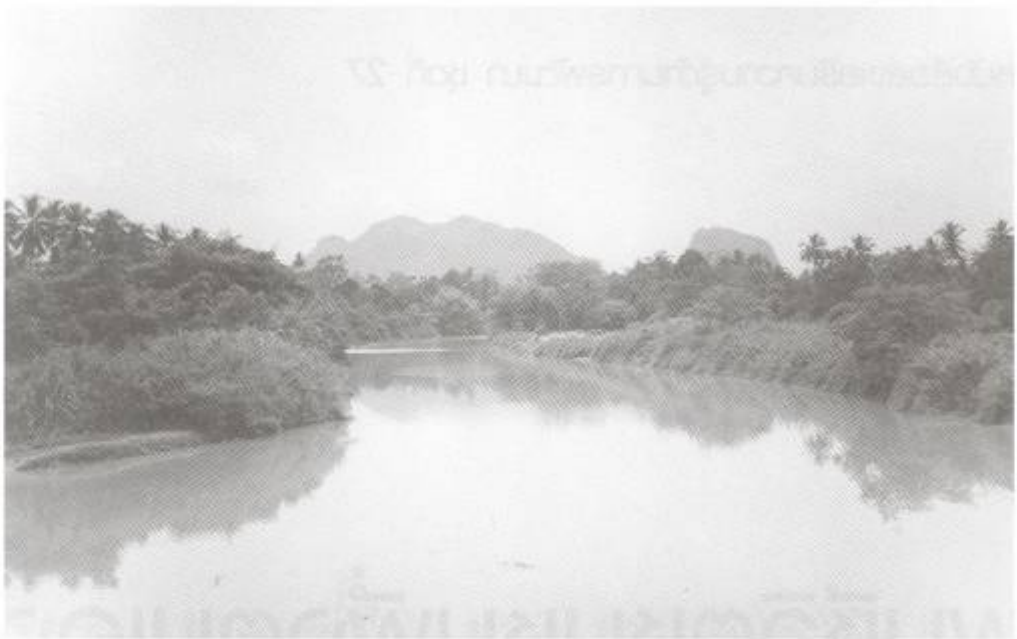
หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านการพัฒนา ชุดที่ 27

แผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ตำบลวังตะกอก

โดย สุวัฒน์ คงแป้น

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แพนธีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ตำบลวังตะกอก

เรียบเรียงโดย สุวัฒน์ คงแป้น

เลขมาตรฐานสากล ISBN 974-92618-6-0

ประจำหนังสือ

พิมพ์ครั้งแรก ตุลาคม 2547

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
โทร. 0-2718-0911
โทรสาร 0-2718-0937

Homepage www.codi.or.th E-mail: codi@codi.or.th

คำนำ

“แผนชีวิตชุมชน” กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในวงการพัฒนา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริงในชุมชน เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในหลายๆ รูปแบบ ทั้งด้านวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมประเพณี ธุรกิจชุมชน สวัสดิการชุมชน และภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ปัจจุบัน ประชาชนทั่วประเทศได้รวมตัวกันเป็น “เครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง” ซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชนระดับชาติ เพื่อดำเนินงาน “แผนชีวิตชุมชน” ให้เป็นรูปธรรมในทุกระดับ ตั้งแต่แผนระดับครอบครัว (อันถือเป็นแผนชีวิตอันแท้จริง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้และความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัว) แผนระดับชุมชน ระดับตำบล และท้ายที่สุด คือ การบูรณาการแผนของชาวบ้านระดับตำบล เข้ากับแผนการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือ อบต. อันเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชาวบ้านในท้องถิ่นให้เป็นหนึ่งเดียว

เครือข่ายแผนแม่บทชุมชนภาคประชาชน ได้วางเป้าหมายให้เกิดตำบลบูรณาการแผนตามทิศทางดังกล่าว จำนวน 222 ตำบลทั่วประเทศ และมีเป้าหมายดำเนินการให้ครบทุกตำบลภายใน 5 ปี ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 49 ตำบล ที่เป็นตำบลนำร่อง เนื่องจากได้บูรณาการแผนชาวบ้านกับแผนของ อบต. ได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งตำบลวังตะกอก เป็นหนึ่งใน 49 ตำบล

ในอดีตตำบลวังตะกอก มีปัญหาเกี่ยวกับการระบาดของยาเสพติด มีคนติดยาเสพติดถึง 59 คน พอรัฐบาลประกาศนโยบายปราบปรามยาเสพติดขึ้น ทำให้ชาวชุมชนวังตะกอกมีการรวมตัวกันจัดตั้งเครือข่ายและร่วมกันสำรวจว่า ในชุมชนมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทำให้ได้รู้อะไรหลายอย่าง สิ่งที่ไม่เคยเห็น ก็ได้เห็น

การทำแผนชุมชนในช่วงแรก จึงมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเดียวก่อน โดยนำผู้ติดยาไปบำบัด ใครไม่ไปก็ต้องติดคุก และประกาศเป็นตำบลต่อสู้กับยาเสพติด ในส่วนของผู้ที่ติดยานั้น ใครเข้ารับการบำบัด ก็ให้โอกาสได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยไม่มีการรังเกียจกันแต่อย่างใด สร้างอาชีพให้ ส่งเสริมให้ปลูกผักปลอดสารพิษหรือผักน้ำหยด และเลี้ยงหมู เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงชีพ จะได้ไม่หันกลับไปติดยาอีก เมื่อปัญหายาเสพติดเริ่มลดลงแล้ว จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนชุมชนขึ้น โดยให้เป็นแผนชุมชนที่ครอบคลุมในทุกๆ เรื่อง

จุดเด่นของการจัดทำแผนชีวิตชุมชน ตำบลวังตะกอก ก็คือการบูรณาการ ความรู้ หลักการ เรื่องการทำแผนชุมชน เข้ากับสภาพปัญหาข้อเท็จจริงในชุมชน ได้อย่างกลมกลืน มีการดำเนินงาน อย่างเป็นขั้นตอน จนชาวชุมชนรู้จักตัวตนของตนเอง รู้สภาพภายนอกที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนา นำไปสู่การจัดทำแผนโดยชุมชนเป็นแกนหลัก และมีหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งในท้องถิ่น และ ส่วนกลางให้การสนับสนุน

ตำบลวังตะกอก จึงเป็นตำบลต้นแบบของการเรียนรู้ แผนชีวิตชุมชนแก่ตำบลอื่นๆ ในจังหวัด ชุมพรและทั่วประเทศ ให้รู้จักตนเองและแก้ไขปัญหาของตนเองได้

สุวัฒน์ คงแป้น

สารบัญ

มารู้จักตำบลวังตะกอก.....	7
สภาพวังตะกอกก่อนนำแผนชีวิตชุมชนมาใช้	8
ค้นหาตัวตนคนวังตะกอก	9
การจัดชบวนทัพเอาชนะความยากจนโดยใช้แผนชีวิตชุมชน	10
เวทีสร้างความเข้าใจ	14
เวทีเรียนรู้เพื่อการจัดเก็บข้อมูล	15
เวทีสังเคราะห์ข้อมูล	16
เวทีศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบและการยกร่างแผน	18
เวทีประชาพิจารณ์แผน	39
รูปธรรมความสำเร็จ	41
บทสรุปแผนแม่บทชุมชนวังตะกอก	
แบบอย่างแผนพัฒนาขยายผลทั่วทั้งจังหวัด	47

มารู้จักตำบลลวงตะกอ

จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่สืบทอดกันมา ทำให้ทราบว่าเมื่อหลายร้อยปีก่อน มีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งมาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมแม่น้ำหลังสวน ตรงบริเวณที่มีน้ำลึก หรือที่ภาษาถิ่นทางภาคใต้เรียกว่า “วัง” ซึ่งบริเวณแห่งนี้มีต้นไม้ยืนต้น ชนิดหนึ่งที่เปลือกของผลมีลักษณะเป็นหนามท่อนุ่มเรียกว่า “ต้นกอ” ขึ้นอยู่บริเวณนี้อย่างหนาแน่น แม้กิ่งก้านปกคลุมทั่วบริเวณวังวนให้ร่มรื่น ทำให้ชาวเรือมาจอดเทียบท่า พักค้างแรม จนกลายเป็นชุมชนมีการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันระหว่างชาวบ้านที่อยู่อาศัยเดิมกับชาวเรือที่ผ่านไปมา กลายเป็นตลาดน้ำ ซึ่งชาวเรือที่ผ่านไปมา มักจะเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า “วังกอ” หรือ “ตลาดวังกอ” ตามลักษณะของพื้นที่และต้นไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณนั้น บ้างก็เรียกว่า “วังต้นกอ” ต่อมาเรียกติดเพี้ยนจนกลายเป็น “วังตะกอ” มาจนถึงปัจจุบัน

วังตะกอเป็นตำบลหนึ่งขึ้นกับอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เนื้อที่ 125.47 ตร.กม. สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับกับที่ราบสูง และภูเขา ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน 1,674 ครัวเรือน ประชากร 6,659 คน โดยมีอัตราส่วนของชายและหญิงใกล้เคียงกัน

ชาววังตะกอส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนผลไม้ จำพวกมังคุด กล้วยเล็บมือนาง สวนปาล์ม ยางพารา เลี้ยงสัตว์ สภาพเศรษฐกิจ ค่อนข้างดี มีวิทยาลัยทองคลองบึงอยู่เป็นจำนวนมาก

สภาพวังตะกอบก่อนนำแผนชีวิตชุมชนมาใช้

การพัฒนาประเทศตลอด 40 กว่าปีที่ผ่านมา ได้เน้นให้เกิดการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และการค้าบริการ ซึ่งถูกกำหนดมาจากนโยบายของรัฐ ซึ่งประชาชนไม่มีส่วนในการกำหนดทิศทาง สภาพท้องถิ่นของตนเอง จนก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ต่อวิถีการผลิต วิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก

ที่ตำบลวังตะกอบ จากที่เคยทำสวนผลไม้ในลักษณะสวนสมรม ก็หันมาปลูกพืชเชิงเดี่ยว จำพวกปาล์ม น้ำมัน กันมากขึ้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเพาะปลูกกันอย่างขนานใหญ่ พืชสมรมที่ได้พลอยอาศัยเป็นอาหารก็หมดไป หันไปซื้อผักจากตลาด ซึ่งนานๆ ไปก็หันไปซื้อแกงถุงแทน การปรุงอาหารกินเอง

การสนับสนุนด้านสินเชื่อ โดยธนาคารของรัฐเพื่อการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะราคาพืชผลการเกษตรขึ้นอยู่กับราคาของตลาดโลกที่ชาวบ้านไม่อาจกำหนดได้ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วดูเหมือนเศรษฐกิจจะดีขึ้น แต่โดยข้อเท็จจริงชาวบ้านกลับเป็นหนี้มากขึ้น มีการพึ่งพาภายนอกมากขึ้น ทั้งด้านเงินทุนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายประเภทฟุ่มเฟือยที่หาซื้อมาเพราะการแข่งขันกันในเรื่องของหน้าตามากกว่าความจำเป็น

สังคมที่เคยพึ่งพา เอื้ออาทรต่อกันอย่างในอดีตมีน้อยลง ซึ่งสภาพเช่นนี้เป็นสภาพลวงตา ที่ปิดบังจนชาวบ้านมองไม่เห็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง

ค้นหาตัวตนคนวังตะกอบ

สภาพที่เกิดขึ้นดังกล่าว มีผู้นำบางท่านที่ได้มองเห็นความเปลี่ยนแปลง นำโดยนายวิทย์สุ แก้วชูสมัย ได้เสนอให้มีการนำแผนชีวิตชุมชนที่ตนเองมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2542 แต่เนื่องจากความคิดเห็นยังไม่ตรงกัน จึงไม่ประสบผลสำเร็จ จนกระทั่งได้เสนอความคิดนี้อีกครั้งต่อนายประวิทย์ ภูมิระวี กำนันตำบลวังตะกอบ และนายสมบัติ ดิงสุวรรณ ประธานบริหาร อบต. พร้อมด้วยกรรมการบริหาร อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแกนนำทั้งหมด เห็นด้วยและให้การตอบรับเป็นอย่างดี จึงได้ขยายแนวคิด “**แผนชีวิตชุมชนที่ตนเอง**” สู่นักนำคนอื่นๆ ตลอดจนชาวบ้านทั่วไปตั้งแต่นั้นมา

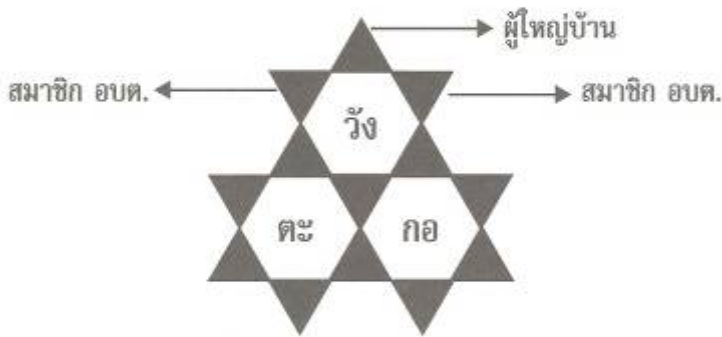
อย่างไรก็ดีก่อนหน้าที่จะมีการนำแผนชีวิตชุมชนที่ตนเองมาใช้ในตำบลวังตะกอบ ได้มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ให้หันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี การทำกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลอยู่ในขณะนั้น ซึ่งผลจากการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดนี้เอง ทำให้ชาววังตะกอบ ได้กลุ่มคนอาสาที่เรียกว่า “**กลุ่มคนเสื้อขาว**” จำนวนหนึ่งไปเป็นแกนนำในการดำเนินงานเรื่องแผนชีวิตชุมชนอย่างต่อเนื่อง หลังการประกาศเอาชนะยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาดในเดือนเมษายน 2546

การจัดขบวนทัพเอาชนะความยากจน โดยใช้แผนชีวิตชุมชน

1. กำหนดให้มีผู้ประสานงานประจำหมู่บ้าน

การทำแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองของชาววังตะกอบ ได้อาศัยทีม “คนเสื้อขาว” มาเป็นแกนหลักในการชวนคิดชวนคุย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก อบต. ประจำหมู่บ้านๆ ละ 2 คน รวมเป็น 3 คน โดยจะประชุมกันทุกวันที่ 10 และ 25 ของทุกเดือน ณ ศูนย์การเรียนรู้ ตำบลวังตะกอบ ซึ่งทีมงานทั้ง 3 คนต่อหนึ่งหมู่บ้านนี้เรียกว่า “คณะรุดสามล้อ” ที่จะนำพาผู้โดยสาร คือชาวบ้านให้ถึงจุดหมายปลายทางนั่นคือ เป้าหมายที่ทุกคนในหมู่บ้านจะต้องกำหนดร่วมกันต่อไป และ “คณะรุดสามล้อ” นี้ได้เป็นที่มาของตราประจำแผนแม่บทชุมชน ตำบลวังตะกอบ

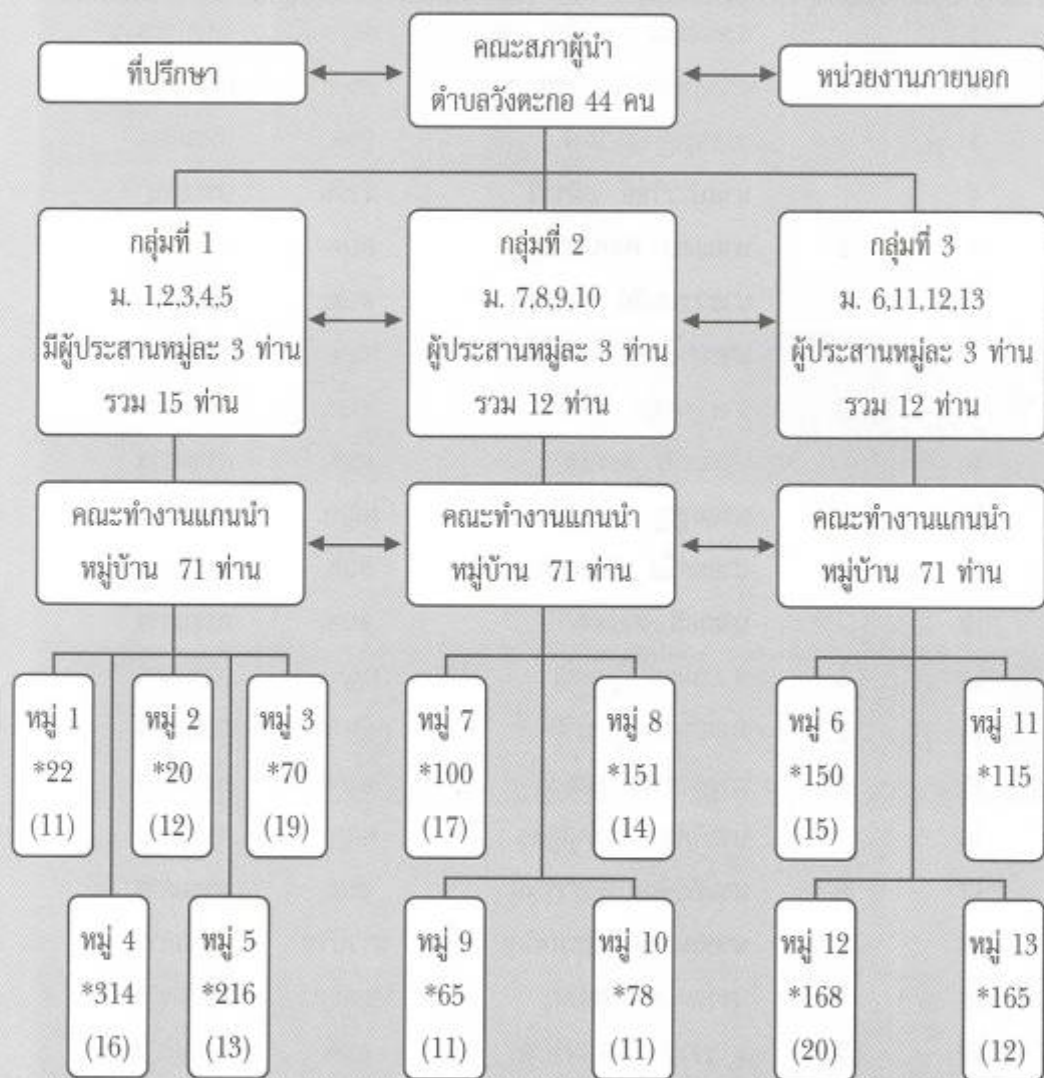
ความหมายของสัญลักษณ์

มีคำอยู่ 3 คำคือ วัง, ตะ, กอบ แต่ละคำจะมีสามเหลี่ยมยื่นออกมาภายนอก 3 รูป อันได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. ประจำหมู่บ้านอีก 2 คน โดยที่สามเหลี่ยมทั้งสามรูปจะทับซ้อนกันเป็นรูปสามเหลี่ยมเล็กตรงกลางอันหมายถึง “ทุกส่วนจะทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายอันเดียวกัน”

2. ผู้ประสานงานระดับหมู่บ้าน ทั้ง 3 คน นอกจากจะร่วมกับทุกชุมชนเป็นทีมงานทั้งตำบลแล้ว ยังจะต้องกลับไปชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้าน รวมทั้งค้นหา และขยายแกนนำในหมู่บ้านมาช่วยทำงาน เพื่อให้การทำงานชี้แจงต่อประชาชนในหมู่บ้านได้ทั่วถึง เฉลี่ยแกนนำหนึ่งคนดูแลสมาชิก 9 ครอบครัว ด้วยแนวทางเช่นนี้ ทำให้ได้ผู้ประสานงานทั้งตำบล 190 คน

3. ผู้ประสานงานประจำหมู่บ้านได้รวมตัวกันเป็น “สภาผู้นำตำบลวังตะกอบ” จำนวน 44 คน โดยมีหน่วยงานภายนอก และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาในอันที่จะขับเคลื่อนแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองไปอย่างเป็นขบวนทั้งตำบล (คู่มือประกอบ)

โครงสร้างกลไกการบริหารจัดการ ตำบลวังตะกอบ

หมายเหตุ * = จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน () = จำนวนแกนนำหมู่บ้าน
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,674 ครัวเรือน รวมแกนนำทั้งหมด 190 ท่าน
คิดเป็นอัตราส่วนแกนนำ 1 ท่าน ต่อ 9 ครัวเรือน

รายชื่อสภาผู้นำตำบลวังตะกอบ

ลำดับที่	หมู่ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ตำแหน่งสภาผู้นำ
1		นายโสภณ เทศรัตน์	ผญบ.	รองประธาน
2	1	นายสุริยะ โสสุวรรณ	อบต.	กรรมการ
3		นายจรรยา สมรักษ์	อบต.	กรรมการ
4		นายประวิทย์ ภูมิระวี	กำนัน	ประธาน
5	2	นายสงบ พัฒนเจริญ	อบต.	กรรมการ
6		นายวรรณชัย กาฬศิลา	อบต.	กรรมการ
7		นายมานอนันต์ จันทร์คำ	ผญบ.	กรรมการ
8	3	นายบุญเลิศ ฐวีรัมย์	อบต.	รองประธาน
9		นายเสรีย์ สิงห์สุข	อบต.	กรรมการ
10		นายมนูญ คงเขมวง	ผญบ.	กรรมการ
11	4	นายยกนึ่ง เจียพานิช	อบต.	กรรมการ
12		นายมณี ทองสด	อบต.	กรรมการ
13	5	นายสมยศ รุ่งนคร	ผญบ.	กรรมการ
14	2	นางอำภา ภูมิระวี	กลุ่มสตรี	กรรมการ
15	5	นางอาภรณ์ ชูแสง	อบต.	กรรมการ
16		นายวิทยา รอดบุญคง	ผญบ.	กรรมการ
17	6	นายทักษิณ คงสุวรรณ	อบต.	กรรมการ
18		นายสมชาย เพ็ชรเจริญ	ชาวบ้าน	กรรมการ
19	2	นางสมใหม่ จุลเทัญ	ผช.ผญบ.	ผช.เลขานุการ
20	7	นายวรรณาด อรุณรักษ์	อบต.	กรรมการ
21	7	นางวันเทัญ พุ่มวิเศษ	อบต.	กรรมการ
22		นายวินัย ฐวีจนะ	ผญบ.	กรรมการ
23	8	นายนิคม ปลอดพยนต์	อบต.	กรรมการ
24		นายอำพล เพชรโสม	อบต.	กรรมการ

ลำดับที่	หมู่ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ตำแหน่งสภาผู้นำ
25	9	นายไพโรจน์ ศักดิ์แสง	ผญบ.	กรรมการ
26		นายสุนทร ศักดิ์แสง	อบต.	กรรมการ
27		นายวุฒิพงษ์ แก้วเจริญ	อบต.	กรรมการ
28	10	นายสมหมาย อุดมศิลป์	ผญบ.	กรรมการ
29		นายประสิทธิ์ คุ่มนรา	อบต.	กรรมการ
30		นายสมเดช กลั่นสถิตย์	อบต.	กรรมการ
31	11	นายโสภณ ศรีพรรณ	ผญบ.	ผช.เลขานุการ
32		นายวิจิต พงษ์พิพัฒน์	อบต.	กรรมการ
33		นายสุวิทย์ เสาวดี	อบต.	กรรมการ
34	12	นายอนุภ นาคจติ	ผญบ.	กรรมการ
35		นายสมบัติ ดึงสุวรรณ	อบต.	กรรมการ
36		นายสุรัตน์ ไชยวัฒน์	อบต.	กรรมการ
37	13	นายสัมพันธ์ ผลสะอาด	ผญบ.	กรรมการ
38	13	นายวิจิตร สร้างถาวร	อบต.	กรรมการ
39	3	นางเพ็ญศรี เฉียวกุล	กลุ่มแม่บ้าน	กรรมการ
40	3	นายสามารถ คล้ายไชยา	แพทย์	กรรมการ
41	8	นายพงษ์ศักดิ์ เพชรโสม	สารวัตรกำนัน	กรรมการ
42	6	นายสนิท ลือฤทธิ์	สารวัตรกำนัน	กรรมการ
43	3	นายอนุภาพ อรุณรักษ์	ภาคประชาชน	ประชาสัมพันธ์
44	3	นายวิทย์สุ แก้วชูสมัย	ที่ปรึกษา	เลขานุการ

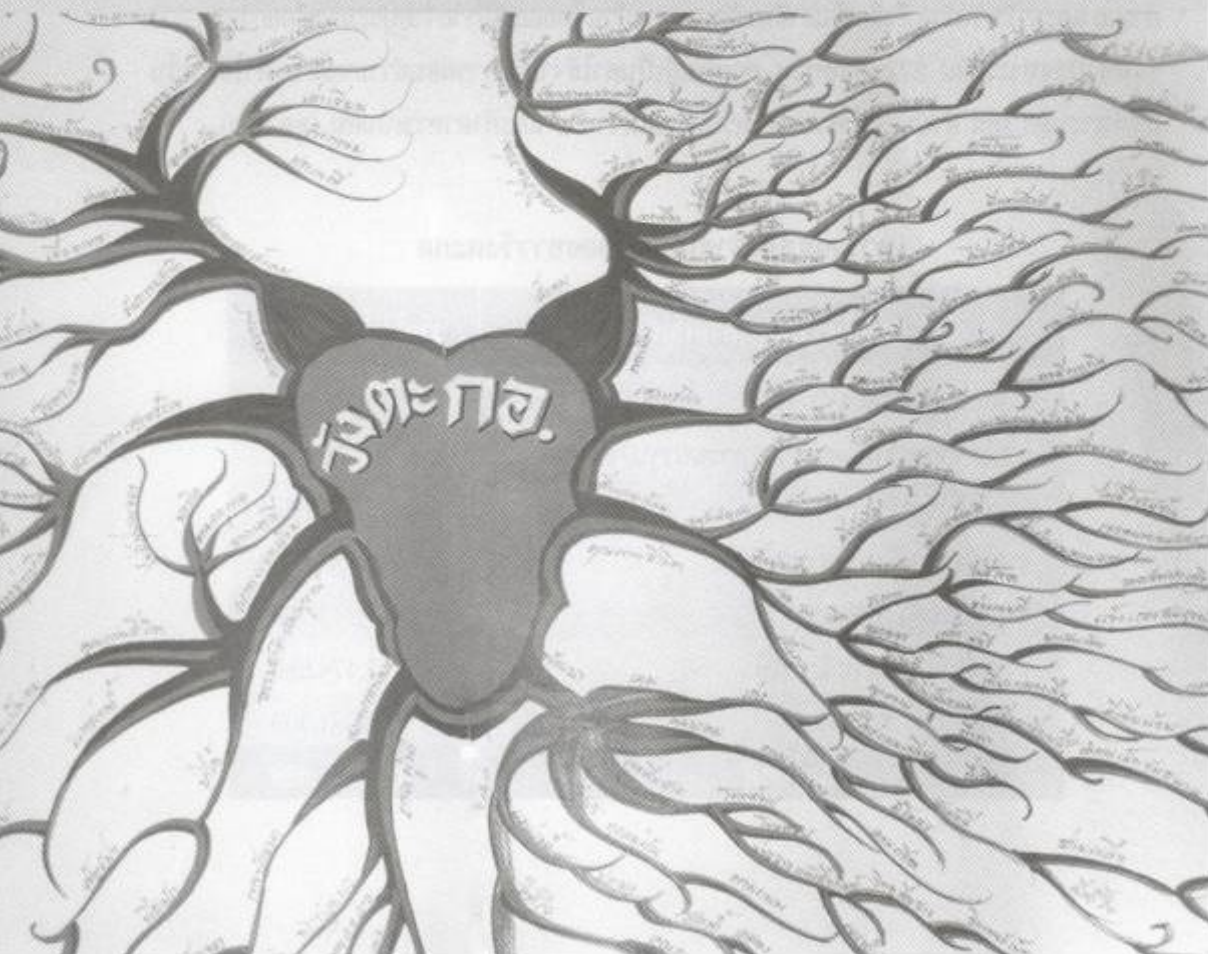
4. แกนนำทุกระดับ ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมา (2546) ประมาณ 225 ครั้ง โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า เวทีประชาชนระดับหมู่บ้านจะมีประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมากทุกครั้ง อีกทั้งหากหมู่บ้านหนึ่งหมู่บ้านใดเปิดเวที แกนนำกลางรวมทั้งแกนนำจากหมู่บ้านอื่นก็จะไปช่วยเหลือกัน ซึ่งการจัดเวทีแต่ละครั้งจะมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน

เวทีเรียนรู้เพื่อการจัดเก็บข้อมูล

หลังจากที่แกนนำชุมชน ได้รับรู้ถึงที่ไปที่มาและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้ว จึงได้ก้าวไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกลงไป นั่นก็คือการจัดเก็บข้อมูลรายครอบครัว เพื่อให้แต่ละครอบครัวได้รู้จักตัวเองอย่างแท้จริง

ส่วนระบบการทำงานและการแบ่งความรับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลนั้น จะอาศัยแกนนำหมู่บ้านทั้ง 190 คน เป็นคนทำงาน โดยจัดเก็บทั้งข้อมูลรายครัวเรือน ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากร ข้อมูลด้านการจัดการคุณภาพชุมชน

คณะแกนนำหมู่บ้านได้รวบรวมข้อมูลที่แต่ละคนรับผิดชอบรวบรวมเป็นข้อมูลของหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านรวมเป็นข้อมูลระดับตำบล ใช้เวลาในการดำเนินงาน 3 เดือนเศษ

เวทีสังเคราะห์ข้อมูล

จากการจัดเก็บข้อมูลของแกนนำพบว่า ชาวบ้านรู้สึกเบื่อหน่ายในการตอบคำถาม เนื่องจากมีหน่วยงานต่างๆ จัดเก็บข้อมูลมาแล้วหลายครั้ง นอกจากนั้นก็มียุทธศาสตร์ต่างๆ มากมาย เช่น ชาวบ้านเกรงว่าจะนำข้อมูลไปเพื่อเสียภาษี บางบ้านก็ไม่กล้าบอกข้อมูลการเป็นหนี้ ต้องใช้วิธีอธิบายชี้แจงว่าเป็นการทำงานของภาคชาวบ้าน แต่อาศัยความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริงของแกนนำทุกคนจึงสามารถรวบรวมข้อมูลได้เป็นผลสำเร็จ

จากนั้นก็นำข้อมูลไปสู่การวิเคราะห์ร่วมกัน ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลที่น่าสนใจหลายประการ
ข้อมูลด้านรายได้ รายจ่าย

พบว่ารายได้ของชาววังตะกอบทั้งปี ประมาณ 160 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการเกษตร ค้าขาย และอาชีพรับจ้าง ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ในขณะที่มีรายจ่ายประมาณร้อยละกว่ารายการรวมทั้งปีสูงประมาณ 272 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการผ่อนชำระหนี้สิน ค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูก เช่น ค่าปุ๋ยเคมี ค่าขนม เครื่องดื่มที่ไม่จำเป็น และค่าอาหารเป็นต้น (ดูตาราง)

ตารางแสดงรายได้ต่อปีของชาววังตะกอบ

รายได้รวมของครอบครัว	รายได้ทั้งปี (บาท)
รายได้จากอาชีพการเกษตร	54,105,529
รายได้จากอาชีพหัตถกรรม/การแปรรูป/โรงงาน	60,840
รายได้จากอาชีพการค้าขาย	26,755,800
รายได้จากอาชีพการบริการ	2,836,800
รายได้จากอาชีพรับจ้าง	61,942,576
รายได้จากลูกหลานส่งมาให้	1,474,980
รายได้อื่นๆ / ราชการ	12,581,503
รวมรายได้	159,758,028

ตารางแสดงรายจ่ายต่อปี

รายการ	มูลค่า (บาท)
ค่าอาหารประจำวัน	42,834,822
ค่าอาหารสำเร็จรูป และเครื่องปรุง	12,713,348
เครื่องคั้นและขนมขบเคี้ยว	29,032,491
ยารักษาโรค	3,336,274
ค่าใช้สอย (เครื่องนุ่งห่ม สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ น้ำมัน สาธารณูปโภค)	47,632,603
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	23,971,560
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	25,366,079
ค่าใช้จ่ายในการผ่อนชำระหนี้	80,042,846
ค่าใช้จ่ายทางสังคม (ซองผ้าป่า งานบวช งานแต่ง)	7,056,600
รวม	271,986,623

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่ารายได้ของชาวตำบลวังตะกอบน้อยกว่าค่าใช้จ่ายถึง 2 เท่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายที่ไหลไปสู่ระบบเศรษฐกิจนอกชุมชน และค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่ไม่จำเป็น และก็สามารถหาซื้อได้ในชุมชน แต่ยังคงขาดการจัดการที่เป็นระบบ

ส่วนหนี้สินนั้น ส่วนใหญ่เป็นหนี้ ธ.ก.ส. ซึ่งกู้มาเพื่อการเพาะปลูก การซื้อปุ๋ยเคมี

ตารางแสดงหนี้สินของชาววังตะกอบ

แหล่งเงินทุน	เงินต้น (บาท)
ธกส.	55,192,971
สหกรณ์	25,033,000
กองทุนต่าง ๆ ในชุมชน	15,500,000
หนี้นอกระบบ	8,091,142
เป็นหนี้ของพี่น้อง	2,575,280
อื่น ๆ	8,945,364
รวม	115,337,757

เวทีศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ และการยกร่างแผน

หลังจากที่ได้สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ได้จัดให้แกนนำไปศึกษาดูงานการทำแผนชีวิตชุมชน ณ ตำบลต้นแบบ เพื่อเป็นการเพิ่มวิสัยทัศน์ให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่นการดูงานที่ตำบลเกาะจันทร์ อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ตลอดจนการเข้าร่วมเวทีแผนชีวิตชุมชนภาคใต้ที่จัดขึ้น เมื่อวันที่ 12-14 มีนาคม 46 ซึ่งการศึกษาดูงานตำบลต้นแบบทำให้เห็นกระบวนการในการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ตลอดจนการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งความรู้เหล่านี้ได้ถูกนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาของวังตะกอก

จากนั้นได้มีการยกร่างแผน โดยได้ตั้งคณะทำงานยกร่างที่มีตัวแทนจากหมู่บ้านละ 1 คน และผู้มีความรู้อีก 3 คน คือ กำนัน, ประธานบริหาร อบต. และที่ปรึกษารวมเป็น 16 คน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดต่างๆ บนฐานข้อมูลที่ได้สำรวจร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ

จากการวิเคราะห์ของคณะทำงานยกร่างแผนพบจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสต่างๆ ดังนี้

1. จุดแข็งของตำบลวังตะกอก พบว่า

- 1) มีทุนทางสังคม มีความเป็นพี่น้อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้รู้ด้านต่างๆ ตลอดจนมีวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม และทรัพยากรธรรมชาติที่ยังมีอยู่อย่างสมบูรณ์ สามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์
- 2) ที่ตั้งของตำบลเป็นจุดเชื่อม และเป็นศูนย์กลางการตลาด ผลผลิตทางการเกษตรที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา ซึ่งสามารถขยายไปสู่การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมได้
- 3) ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่รวมตัวกันได้อย่างเป็นเอกภาพ มีความสามัคคี และประชาชนให้ความร่วมมือในการพัฒนา
- 4) ด้านการผลิต ประชากรประกอบอาชีพการเกษตรที่มีความหลากหลาย และกระจายตามหมู่บ้านต่างๆ ในปริมาณที่มาก และเพียงพอต่อการนำไปเพิ่มมูลค่า
- 5) สภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาด้านการเกษตร และทางคมนาคมผ่านสู่จังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้ รวมทั้งด้านทะเลอันดามัน และเป็นเส้นทางหลักไปสู่กรุงเทพมหานคร

2. โอกาสในการพัฒนา เอื้อต่อการทำงานหลายประการ คือ

- 1) รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปี 40 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 2) ทิศทางการพัฒนาประเทศและนโยบายรัฐบาล กำหนดให้ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ชาวบ้านเป็นเจ้าของเรื่องเพื่อพัฒนาไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง
- 3) ใช้แผนแม่บทชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยชุมชน ของชุมชน เพื่อชุมชน โดยหน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนแบบบูรณาการสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 4) การบริหารจังหวัดบูรณาการเพื่อการพัฒนา (CEO) เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

3. จุดอ่อน ในขณะที่พบว่ายังมีข้อที่จะต้องพัฒนาแก้ไขในหลายประการเช่นกัน อาทิ

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ป่าไม้ ภูเขา แหล่งน้ำถูกทำลาย เพื่อขยายที่ทำมาหากิน จนขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษา
- 2) สภาพที่ดินทำกินส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชัน เวลาฝนตกจะถูกกระแสน้ำพัดพาเอาหน้าดินไปกับกระแสน้ำ ทำให้สภาพดินเสื่อมเร็วกว่าปกติ
- 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ในการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเพื่อต่อรองราคา มีตลาดของตำบล แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร
- 4) ผู้นำท้องถิ่นบางคนขาดจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาหมู่บ้าน ขาดความรับผิดชอบ ต่อภาระหน้าที่ที่ต้องกระทำ และขาดภาวะการเป็นผู้นำ ไม่สนองต่อความต้องการและการแก้ไขปัญหาของประชาชน
- 5) เกษตรกรและประชาชนส่วนมากมีภาระหนี้สินจำนวนมาก บริโภค-อุปโภคของที่ไม่จำเป็น สิ่งฟุ่มเฟือย ตามกระแสบริโภคนิยม รวมทั้งบางคนยังติดการพนันอีกด้วย
- 6) ประชาชนไม่มีนิคมปลูกพืชสวนครัว ทำของกินของใช้ ปุ๋ยชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และรายจ่ายในครัวเรือน

4. รวมทั้งยังมีข้อจำกัด ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกอีกหลายประการ เช่น

- 1) ประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตร รายได้หลักมาจากการขายผลผลิตผลการเกษตร ราคาสินค้าเกษตรของประชาชนผูกพันกับราคาสินค้าตลาดโลก และราคาตลาดสินค้าของประเทศ
- 2) ภัยธรรมชาติ ภูมิอากาศ มีแนวโน้มที่จะเกิดความแห้งแล้งมากขึ้น มีการทำลายป่า ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน ส่งผลกระทบต่อการผลิตพืชผลการเกษตร
- 3) หน่วยงานของรัฐขาดความร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 4) พืชเศรษฐกิจหลักของตำบลคือ เงาะ มังคุด กล้วยเล็บมือนาง มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ราคาต่ำกว่าต้นทุนการผลิต ทั้งนี้เพราะการจำหน่ายจะต้องอาศัยตลาดภายนอก เป็นผู้กำหนดราคา

5. วิสัยทัศน์

โดยกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (2546-2550) คือ **“ทีมงานดี มีคุณธรรม ตำบลน่าอยู่ สร้างความเชื่อมั่น พัฒนาความสัมพันธ์ มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อตำบลเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น และสงบสุข”**

6. โดยกำหนดภาระกิจ หลักในการทำงาน 4 ประการ คือ

- 1) พัฒนาคณะ พัฒนางานแบบบูรณาการและมีคุณธรรม
- 2) มุ่งส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และสวัสดิการให้แก่ชาวชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 3) สร้างหมู่บ้านให้เข้มแข็งด้วยแผนแม่บทชุมชน เชื่อมโยงสู่วิสาหกิจชุมชน
- 4) การประสานงาน ความต่อเนื่อง สู่ความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของครอบครัวอย่างยั่งยืน

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

มีเป้าหมายสู่การพึ่งตนเองของชาววังตะกอบ โดยการจัดวางรากฐานใหม่ให้เป็นการพัฒนาที่สร้างสมดุลระหว่างคนทุกกลุ่มในสังคม ระหว่างภาคการผลิต ระหว่างเมืองกับชนบท มากกว่าการคล้อยตามกระแสการพัฒนาทางสากลที่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการการพัฒนาที่เน้นสร้างระบบ **“พึ่งตนเอง”** มากกว่าการพัฒนาที่รัฐต้องเป็นฝ่ายอุดหนุนตลอดไป ชุมชนต้องมีระบบ **“การจัดการ”** เพื่อพึ่งตนเอง แต่เป็นการพัฒนาจากภายในชุมชนโดยคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน ยุทธศาสตร์การจัดการเพื่อการพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ของชุมชน ต้องวางบนหลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1) ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่น

โดยการสร้างความเชื่อมั่นให้กลับคืนมา ตั้งแต่การเริ่มค้นหาศักยภาพของตนเอง ค้นหา ภูมิปัญญา ค้นหา **"ทุน"** ที่ยังเหลืออยู่ เช่น ทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม อันหมายถึง ระบบคุณค่า ความเป็นที่เป็นนึ่ง ความเอื้ออาทรต่อกัน ความเป็นชุมชน ตลอดจนทุนทางเศรษฐกิจ ทุนโภคทรัพย์ แม้จะยังเหลืออยู่อย่างจำกัดแต่ก็เป็นทุนที่เพียงพอเพื่อการพึ่งตนเอง

ที่ผ่านมาชุมชนมองข้าม **"ทุน"** ที่มีอยู่ในชุมชน มองเห็นแต่ปัญหา การสร้างความเชื่อมั่น จึงไม่สามารถทำได้ หากเริ่มต้นจากการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยมองไม่เห็นทุน เดิมที่ยังมีอยู่มากมายในหมู่บ้านโนตำบล

การค้นพบทุนทางสังคมของชุมชนเป็นการค้นพบที่สำคัญนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นให้ คนในชุมชนเกิดความมั่นใจ ยังมีความหวังที่รอดได้หากอยากอยู่แบบพอเพียง แต่คงไม่สามารถ ทำให้ทุกคนร่ำรวยได้

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การค้นพบภูมิปัญญาในชุมชน ในท้องถิ่น ทำให้เกิดความภูมิใจในเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรม เกิดพลังทางปัญญาที่ก่อให้เกิดอิสรภาพ และเป็นตัวของตัวเอง

2) ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูความสัมพันธ์

โดยการฟื้นฟูคุณค่าความสัมพันธ์เดิมที่หายไป อาทิ ความสัมพันธ์กับดิน น้ำ ป่า กับธรรมชาติ รอบตัว การสูญเสียความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ ระหว่างคนกับคน เพราะที่ผ่านมาชาวบ้าน ถูกเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ ทำให้มองเห็นมูลค่ามากกว่าคุณค่าของทรัพยากรและการอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวค่อยๆ คลายลง เพราะปัญหาสารพัดในการทำมาหากิน หนี้สินและวิถีที่ เปลี่ยนไป จึงต้องเอา **"ชุมชน"** กลับคืนมา สร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อจะได้พึ่งพาอาศัยกันเหมือนก่อน ในรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม สร้างองค์กรชุมชนที่มีประสิทธิภาพที่เป็นเวทีความร่วมมือระหว่างผู้คน ให้สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การฟื้นฟูธรรมชาติ ให้กลับคืนมา การหันมาทำเกษตรธรรมชาติเกษตรอินทรีย์ การฟื้นฟู ความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องคนในชุมชน การฟื้นฟูประเพณีอันดีงาม เช่น การลงแขก เป็นต้น ตลอดจน สนับสนุนให้เกิดองค์กรชาวบ้านที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งการเกษตร สิ่งแวดล้อม ออมทรัพย์ สวัสดิการชุมชน การแปรรูปผลิต อุสาหกรรมชุมชน การจัดการธุรกิจชุมชน

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการ

ทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ ป่า ผลผลิต การศึกษา สุขภาพ จัดการเงินทุน จัดการสวัสดิการ ทั้งนี้เพราะทรัพยากรเสื่อมโทรม และมีผู้น้อยลง ไม่มีที่ดินให้บุกเบิกใหม่ และไม่มีที่ดินทำกินเป็นร้อยไร่อีกแล้ว จัดการการผลิตบนที่ดิน 10-15 ไร่ ให้อยู่ได้อย่างพอเพียง จัดการหนี้สินและเงินทุน กองทุนสวัสดิการ จัดการกับปัญหาสุขภาพ ให้พึ่งพาตนเองได้โดยพึ่งพาโรงพยาบาลเท่าที่จำเป็น

นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาระบบการจัดการด้วยตัวเอง ลด ละ การพึ่งพาคนที่มิพูน มีความรู้ มีอำนาจมากกว่า เป็นระบบการจัดการใหม่ที่แตกต่างจากการจัดการแบบวัฒนธรรมเดิม สร้างรูปแบบการจัดการใหม่ที่ดำรงคุณค่าความสัมพันธ์เดิม และสนับสนุนระบบพึ่งตนเองของชุมชน เป็นระบบการจัดการที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าของ “คน” ให้ “คน” เป็นแกนกลางของการจัดการ

4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

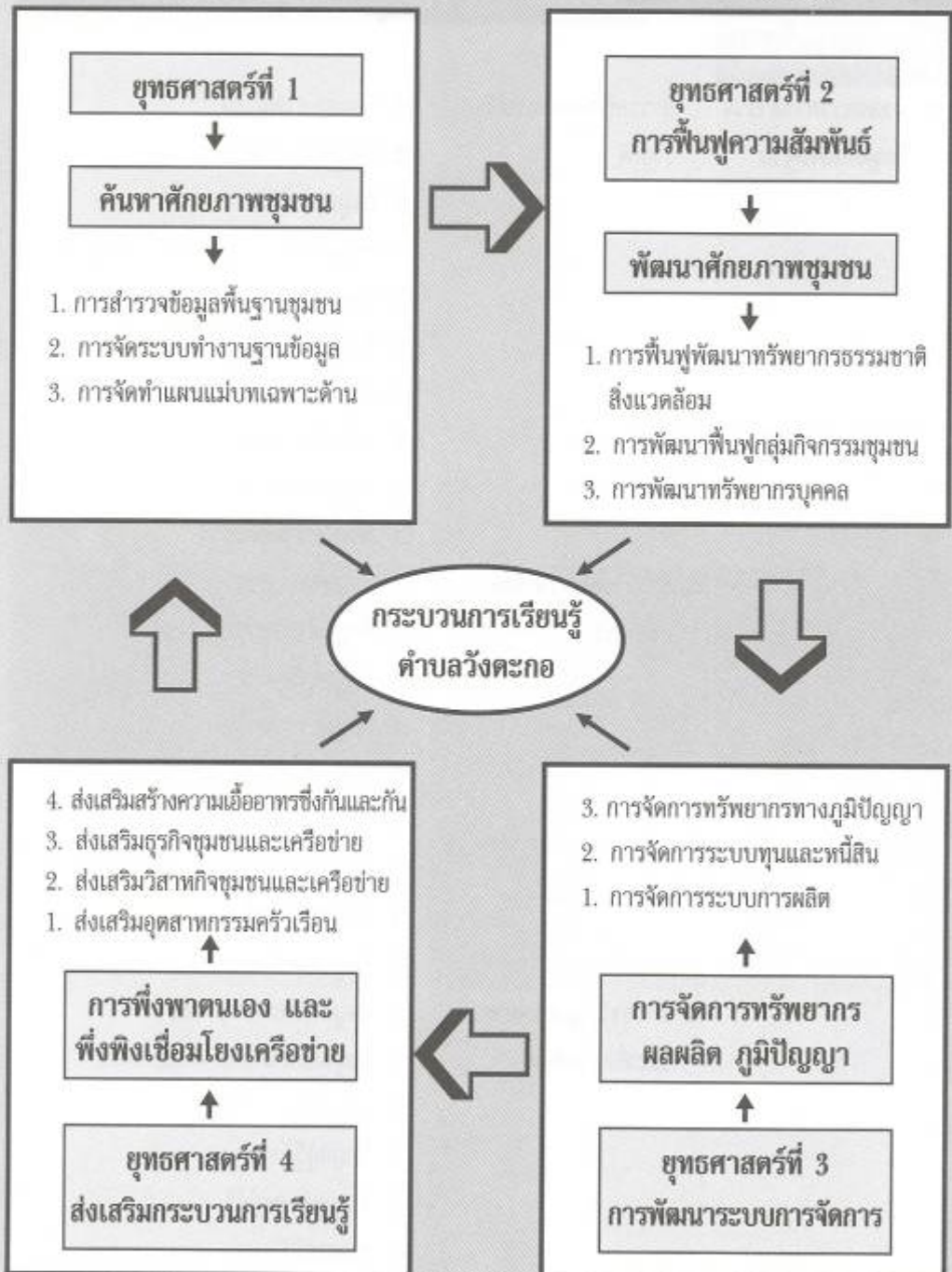
ในการสร้างความเชื่อมั่น การฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาระบบการจัดการใหม่ ชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้จาก “ครู” เรียนรู้จาก “ต้นแบบ” เรียนรู้จาก “การปฏิบัติ” เรียนรู้จาก “ชีวิตจริง” เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง และให้สามารถบริหารจัดการทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้รู้จักชุมชน และโลกกว้างที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน

8. การกำหนดแผนงาน และกิจกรรมโครงการ

จากยุทธศาสตร์การพัฒนากิ่ง 4 ประการ ดังกล่าว ได้นำไปสู่การจัดทำแผนงานโครงการ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 ประการ

- 1) **ด้านครอบครัว** ครอบครัวคือผู้วางแผนการผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์กับการบริโภค ความจำเป็นพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัวและการจัดการผลผลิต การเก็บถนอมอาหาร เพื่อให้เพียงพอต่อครอบครัว เป็นการพึ่งตนเองในระดับครอบครัว
- 2) **ด้านชุมชน** องค์กรชุมชนหรือระบบจัดการในระดับชุมชนที่เกิดจากการร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนหลายครอบครัวร่วมกัน เพื่อจัดการกับผลผลิตส่วนเกิน ความจำเป็นพื้นฐานของครอบครัว กระจายความพอเพียงให้กับทุกครอบครัวในชุมชน เป็นการสร้างระบบการพึ่งพาตนเองของชุมชน
- 3) **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน** คือ ระบบการแลกเปลี่ยนและการพึ่งพาระหว่างชุมชน หรือองค์กรชุมชนในด้านความรู้ ประสบการณ์ ผลผลิต ทรัพยากรและเงินทุน และพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชน เพื่อจัดการภารกิจเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน เป็นการสร้างระบบระหว่างชุมชน

ศักยภาพตำบลวังตะกอก

กิจกรรมและแผนงานที่ร่วมกันกำหนดมีดังนี้

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
การสร้างเชื่อมั่น 1. มาตรการการสำรวจ ข้อมูลขั้นพื้นฐาน	1. สำรวจข้อมูลครอบครัว/ รายได้	1. ข้อมูลสภาพทั่วไป 2. ข้อมูลที่ดินทำกิน 3. ข้อมูลรายได้ 4. ข้อมูลการประกอบอาชีพของหมู่บ้าน 5. ข้อมูลหนี้สิน 6. ข้อมูลทรัพย์สิน 7. ข้อมูลพันธ์พืช-สัตว์ 8. ข้อมูลความชำนาญ 9. ข้อมูลสภาพปัญหา 10. ข้อมูลความต้องการ
	2. สำรวจข้อมูลรายจ่าย ครอบครัว	1. ข้อมูลค่าอาหาร 2. ข้อมูลค่าอาหาร สำเร็จรูป 3. ข้อมูลเครื่องคั้น 4. ข้อมูลยารักษาโรค 5. ข้อมูลค่าใช้จ่ายต่างๆ 6. ข้อมูลการศึกษา 7. ข้อมูลการผลิต 8. ข้อมูลชำระหนี้ 9. ข้อมูลทางสังคม
	3. สำรวจข้อมูลทรัพยากร/ และสิ่งแวดล้อม	1. ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ 2. ข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบ 3. ข้อมูลพืชสมุนไพร 4. ข้อมูลผู้รู้ด้านต่างๆ 5. ข้อมูลปราชญ์ผู้รู้ 6. ข้อมูลภูมิปัญญา

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
2. มาตรการการจัดระบบทำงานฐานข้อมูล	1. จัดตั้งคณะทำงานประสานงานตำบล	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดแนวทางการทำงาน ประสานงานคณะทำงานหมู่บ้าน เตรียมวิทยากรกระบวนการ ติดตามงานความก้าวหน้า รายงานผลต่อสภาผู้นำ
	2. จัดตั้งคณะทำงานผู้อาสาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดแนวทางสำรวจข้อมูล กำหนดกรอบวิธีการสำรวจข้อมูล การสำรวจและบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการรวบรวมเสนอ
	3. ประชุมเชิงปฏิบัติการสภาผู้นำ	<ol style="list-style-type: none"> ประสานหน่วยงานต่างๆ กำหนดกรอบจัดทำฐานข้อมูล สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูล กำกับติดตามประเมินผล ประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดสู่ประชาชน
3. มาตรการการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะด้าน	1. จัดทำแผนแม่บทเฉพาะเรื่อง	<ol style="list-style-type: none"> แผนด้านสังคม แผนด้านเศรษฐกิจ แผนด้านการเมือง แผนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แผนด้านการเกษตร แผนด้านโครงการพื้นฐาน แผนด้านสุขภาพอนามัย
	2. จัดตั้งทีมงานวิเคราะห์แผนแม่บทเฉพาะเรื่อง	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งทีมหมู่บ้าน 1 ทีมงาน ทีมงานวิเคราะห์ตำบล รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์แผน ยกร่างแผนเฉพาะเรื่อง สรุปแผนงาน/กิจกรรม ประชาพิจารณ์

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
การฟื้นฟูความสัมพันธ์		
1. มาตรการฟื้นฟูพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. จัดตั้งทีมปฏิบัติการดูแล ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทีมดูแลรักษาป่าไม้ 2. ทีมดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง 3. ทีมดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์ 4. การฟื้นฟูธรรมชาติที่ถูกทำลาย 5. การป้องกันอุทกภัย 6. การท่องเที่ยวสวนไม้ผล 7. การสร้างหมู่บ้านเขียวขจี
	2. การประเมินผลทีม ปฏิบัติการตามกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดแนวทางประเมิน 2. ประเมินผลกลุ่มกิจกรรม 3. ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม 4. การให้รางวัลทีมงาน
	3. การจัดการผลิตตาม ธรรมชาติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรธรรมชาติ 2. เกษตรอินทรีย์ 3. เกษตรผสมผสาน 4. วนเกษตร 5. การปลูกป่าชุมชน 6. การฟื้นฟูสภาพป่าไม้ 7. การปรับปรุงคุณภาพดิน 8. ปลูกพืชใช้น้ำน้อยชีวภาพ 9. ใช้สารกำจัดศัตรูจากธรรมชาติ
	4. การพัฒนาการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ป่าชุมชนวังตะกอบ 2. น้ำตกหินช้างสี 3. จุดชมวิวนาเขาเสก 4. ถ้ำวัดเขาแฉง 5. สำนักสงฆ์เขาม่วง 6. การท่องเที่ยวสวนเกษตร

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
2. มาตรการการพัฒนา ฟื้นฟูกลุ่มชมรม กิจกรรมต่างๆ	1. การรวมกลุ่มตาม กิจกรรมชมรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มแม่บ้าน 2. กลุ่ม อสม. 3. กลุ่มสตรี 4. กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ 5. กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน 6. ชมรมผู้สูงอายุ 7. ชมรมเด็กและเยาวชน 8. ชมรมผู้ด้อยโอกาส
	2. การรวมกลุ่มตามอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มพัฒนาคุณมังกรูด 2. กลุ่มพัฒนาคุณภาพทุเรียน 3. กลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล 4. กลุ่มปลูกพืชเศรษฐกิจ 5. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ 6. กลุ่มปุ๋ยผสมเคมี 7. กลุ่มปุ๋ยหมัก 8. กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ 9. กลุ่มนวดแผนโบราณ 10. กลุ่มอาชีพบริการ
	3. การรวมกลุ่มออมทรัพย์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มออมทรัพย์ 2. กลุ่มสัจจะหมู่บ้าน 3. กลุ่มสวัสดิการชุมชน 4. กลุ่มกองทุนมีयाชาวา 5. กลุ่มกองทุน กขคจ. 6. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
	4. การรวมกลุ่ม สื่อประชาสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มวิทยุชุมชน 2. กลุ่มชมรมวิทยุ 3. กลุ่มสื่อสิ่งพิมพ์ 4. กลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย 5. ทีมประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
3. มาตรการพัฒนา ทรัพยากรบุคคล	1. การพัฒนาการเรียนรู้ ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาผู้นำตำบล 2. ศูนย์การเรียนรู้ตำบล 3. โรงเรียนการเรียนรู้ชุมชน 4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 5. การศึกษาดูงาน 6. การสร้างทีมวิจัยชาวบ้าน 7. วิทยากรกระบวนการ 8. ศูนย์ระบบข้อมูลตำบล 9. ศูนย์ประสานงานชุมชน 10. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบล 11. การฝึกอบรมตามสายอาชีพ 12. การประชุมสัมมนาหน่วยงานภายนอก
	2. การฟื้นฟูความสัมพันธ์ ทางจิตใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชมรมวัฒนธรรมชุมชน 2. ฟื้นฟูอนุรักษ์ถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้าน 3. ฟื้นฟูความสัมพันธ์ญาติพี่น้อง 4. สืบสานวัฒนธรรมผู้สูงอายุ 5. วันธรรมเสวนะ 6. ประเพณีแห่พระแข่งเรือ 7. ประเพณีสงกรานต์ 8. ประเพณีวันปีใหม่
	3. การป้องกันรักษาสุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. แพทย์แผนไทย 2. การนวดกายบำบัดแผนไทย 3. ส่งเสริมออกกำลังกาย 4. การปลูกพืชสมุนไพร 5. ลานกีฬาหมู่บ้าน 6. ชมรมกีฬาพื้นบ้าน 7. กลุ่มยาสมุนไพร 8. การป้องกันสิ่งเสพติด 9. การป้องกันรักษาโรคติดต่อ

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
		10. การตรวจสอบสุขภาพประจำปี 11. การฝึกอบรมแพทย์แผนไทย 12. ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการ		
1. มาตรการการจัดการระบบการผลิต	1. การพัฒนาเกษตรยั่งยืน	1. อนุรักษ์พืชพื้นบ้าน 2. การเพาะกล้าขยายพันธุ์ไม้ 3. ปลูกผักปลอดสารพิษ 4. ผลิตปุ๋ยหมัก 5. ผลิตปุ๋ยชีวภาพ 6. ผลิตน้ำหมักชีวภาพ 7. ผลิตสารกำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติ 8. เกษตรธรรมชาติ
	2. การพัฒนาระบบเกษตร	1. กลุ่มเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย 2. กลุ่มปลูกพืชผักเพื่อการค้า 3. กลุ่มปลูกพืชเศรษฐกิจ 4. กลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเพื่อแปรรูป 5. กลุ่มเพาะพ่อแม่พันธุ์สัตว์ 6. กลุ่มเพาะสัตว์น้ำ
	3. การแปรรูปผลผลิต/การตลาด	1. ผลิตก้อนที่ียงพารา 2. กลุ่มแปรรูปผลไม้ 3. กลุ่มรวบรวมผลผลิตการเกษตร 4. กลุ่มแปรรูปผลผลิตการเกษตร 5. กลุ่มพัฒนาคุณภาพการผลิต 6. กลุ่มบริการทางการเกษตร 7. กลุ่มบริการเชื่อมโยงการตลาด 8. ร้านค้าชุมชน 9. ตลาดกลางสินค้าเกษตร

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
2. มาตรการจัดการระบบทุนและหนี้สิน	1. จัดการระบบทุนชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มออมทรัพย์ 2. กลุ่มเพื่อการผลิต 3. กลุ่มสัจจะ 4. กลุ่มสวัสดิการ 5. ธนาคารหมู่บ้าน 6. กองทุนหมู่บ้าน 7. กองทุนสวัสดิการชุมชน 8. กองทุนเด็กและเยาวชน 9. กองทุนส่งเสริมการเรียนรู้ 10. กองทุนผู้สูงอายุ 11. กองทุนผู้ด้อยโอกาส
	2. การจัดการหนี้สินชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มลูกค้า ธกส. 2. กลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตร 3. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 4. กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์ 5. กลุ่มกู้เงินกองทุนอื่นๆ 6. กลุ่มกู้เงินนอกระบบ 7. กลุ่มออมยุมช
3. มาตรการการจัดการทรัพยากรทางภูมิปัญญา	1. การรักษาพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. การฟื้นฟูหมอชาวบ้าน (หมอบำบัดน้ำดื่ม หมอบำบัดน้ำเสีย หมอบำบัดน้ำเสีย หมอบำบัดน้ำเสีย หมอบำบัดน้ำเสีย หมอบำบัดน้ำเสีย) 2. การรักษาภูมิปัญญา (เพลงกล่อมเด็ก เพลงบอก เครื่องมือต่างๆ) 3. การทำอาหารขนมพื้นบ้าน 4. ปราชญ์ชาวบ้าน

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
	2. การพัฒนาฝีมือช่างอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มช่างเสริมสวย 2. กลุ่มช่างก่อสร้าง 3. กลุ่มช่างซ่อมเครื่องยนต์ 4. กลุ่มช่างไฟฟ้า 5. กลุ่มซ่อมเครื่องไฟฟ้า 6. กลุ่มช่างทำเฟอร์นิเจอร์ 7. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า 8. กลุ่มเครื่องจักสาน
ยุทธศาสตร์ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้		
1. มาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมครัวเรือน (ทดแทนการพึ่งพาภายนอก)	1. สดรายจ่ายภายในครัวเรือน (พึ่งตนเอง)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลิตภัณฑ์สระผม 2. ผลิตภัณฑ์ซักผ้า 3. ผลิตภัณฑ์ฟีน 4. ปลุกผักสวนครัว 5. ปลุกพืชเครื่องแกง 6. เลี้ยงสัตว์กินเนื้อ 7. เลี้ยงสัตว์กินไข่ 8. เลี้ยงสัตว์น้ำ 9. แปรรูปอาหาร 10. แปรรูปผลผลิต 11. ตัดเย็บเสื้อผ้า 12. ทำปุ๋ยหมัก 13. ทำปุ๋ยชีวภาพ 14. ทำสารกำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติ
	2. การพัฒนาการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ป่าชุมชนวังตะกอบ 2. น้ำตกหินช้างสี 3. จุดชมวิวเขาเสก 4. ถ้ำวัดเขาแงน 5. สำนักสงฆ์เขาม่วง 6. การท่องเที่ยวสวนเกษตร

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
2. มาตรการการพัฒนา ฟื้นฟูกลุ่มชมรม กิจกรรมต่างๆ	1. การรวมกลุ่มตาม กิจกรรมชมรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มแม่บ้าน 2. กลุ่ม อสม. 3. กลุ่มสตรี 4. กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ 5. กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน 6. ชมรมผู้สูงอายุ 7. ชมรมเด็กและเยาวชน 8. ชมรมผู้ด้อยโอกาส
	2. การรวมกลุ่มตามอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มพัฒนาคุณมังคุด 2. กลุ่มพัฒนาคุณภาพทุเรียน 3. กลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล 4. กลุ่มปลูกพืชเศรษฐกิจ 5. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ 6. กลุ่มนุ้ยผสมเคมี 7. กลุ่มนุ้ยหมัก 8. กลุ่มนุ้ยชีวภาพ 9. กลุ่มนวดแผนโบราณ 10. กลุ่มอาชีพบริการ
	3. การพัฒนาการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ป่าชุมชนวังตะกอบ 2. น้ำตกหินช้างสี 3. จุดชมวิเวาเสก 4. ถ้ำวัดเขาแงน 5. สำนักสงฆ์เขาม่วง 6. การท่องเที่ยวสวนเกษตร 7. ตลาดกลางสินค้าการเกษตร 8. ร้านค้าริทางถนนเอเชีย 41 9. บิมน้ำมันชุมชน 10. กลุ่มแปรรูปผลผลิตการเกษตร 11. ห้องเย็นเก็บผลผลิตชุมชนเพื่อจำหน่าย

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
3. มาตรการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย (พัฒนาผลผลิตและทรัพยากรชุมชน)	1. เพิ่มรายได้รายหมู่บ้าน (พอเพียง)	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มแปรรูปผลผลิตเกษตร 2. กลุ่มผลิตของใช้ในครัวเรือน 3. กลุ่มแปรรูปอาหาร 4. กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 5. กลุ่มแปรรูปสมุนไพร 6. กลุ่มเลี้ยงสัตว์น้ำ 7. กลุ่มปุ๋ยเคมีผสม 8. กลุ่มปุ๋ยหมัก 9. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า 10. กลุ่มผลิตภัณฑ์ถั่วเหลือง 11. กลุ่มเพาะเห็ด, ถั่วงอก 12. กลุ่มผลิตสุราพื้นบ้าน 13. คลินิกหมอพื้นบ้าน 14. กลุ่มนวดแผนโบราณ 15. อบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
4. มาตรการส่งเสริมธุรกิจชุมชนและเครือข่าย	1. ขยายโอกาสพัฒนาธุรกิจชุมชน (พัฒนาผลิตภัณฑ์)	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล 2. กลุ่มพัฒนาการท่องเที่ยว 3. บริการท่องเที่ยวสวนเกษตรพัฒนา 4. กลุ่มผู้ผลิตยางพารา 5. กลุ่มผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน
5. มาตรการส่งเสริมสร้างความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส 2. ส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาของชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มผู้พิการ 2. กลุ่มผู้สูงอายุ 3. กลุ่มเด็กและเยาวชน 4. กลุ่มผู้ประสพธรรมชาติ 5. เด็กเรียนดีและยากจน 1. หลักสูตรประวัติชุมชน 2. หลักสูตรภูมิปัญญาชุมชน 3. หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ชุมชน 4. หลักสูตรแนวทางการพัฒนาตามศักยภาพชุมชน

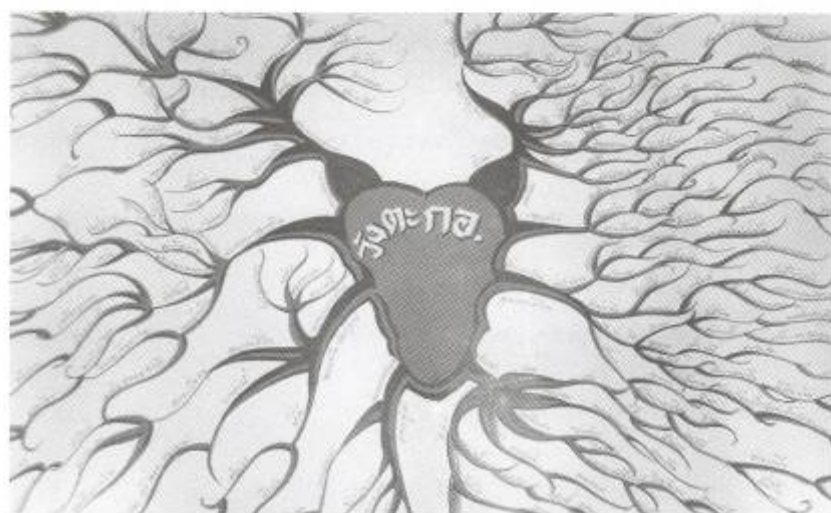
ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ/กิจกรรม
	3. ส่งเสริมการทุนบำรุงวัดและโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทอดผ้าป่าตามศรัทธา 2. ทอดกฐินประจำปี 3. วัดสำคัญทางศาสนา 4. กิจกรรมโรงเรียน 5. คณะกรรมการวัด, โรงเรียน 6. กิจกรรมพิเศษ 7. ก่อสร้างอาคาร-สถานที่

การเปรียบเทียบข้อมูลค่าใช้จ่ายและการกำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหา

ตำบลวังตะกอ อ.หลังสวน จ.ชุมพร	รายจ่าย หึ่งตำบล (ต่อปี)	แผนงานและโครงการ		
		ด้านการเกษตร	ด้านอุตสาหกรรม	ด้านธุรกิจชุมชน
1. ค่าอาหาร	42,834,822.41			
ข้าวสาร	16,924,272.50	ทำนา	โรงสีข้าว	ร้านค้าชุมชน
เนื้อวัว	601,250.74	การเลี้ยงวัวพื้นเมือง	โรงฆ่าสัตว์	
เนื้อควาย	212,586.79	เลี้ยงสัตว์บริโภค	อาหารสัตว์	โรงอาหารสัตว์
เนื้อหมู	9,584,016.89	การเลี้ยงหมู	แทนม.หมูออ.ขุนเชียง	กลุ่มชำแหละหมู
เนื้อไก่ เป็ด	3,077,232.37	เลี้ยงไก่เนื้อ-เป็ดเนื้อ	อาหารสัตว์	กลุ่มชำแหละเปิดไก่
ไข่ไก่/ไข่เป็ด	2,443,093.56	เลี้ยงไก่ไข่-เป็ดไข่	ไข่เค็ม	กลุ่มผลิตไข่เค็ม
ปลาน้ำจืด	1,082,071.17	การเลี้ยงปลา	เพาะขยายพันธุ์ปลา	กลุ่มแปรรูปปลา
อาหารทะเล	4,253,408.67		การแปรรูปปลา	
ผัก/ผลไม้	4,656,889.72	ผักสวนครัว	การปลูกพืชแซม	กลุ่มปลูกผักปลอด
2. อาหารสำเร็จรูป	12,713,348.10			ร้านค้าชุมชน
ซูรส	343,771.44			
น้ำตาลทรายขาว	1,377,438.85			
น้ำปลา	883,566.14	หมักน้ำปลา	น้ำปลา	โรงงานน้ำปลา
น้ำมันพืช	1,591,857.23		น้ำมันมะพร้าว	
ซอส/ซีอิ๊ว/น้ำมันหอย	727,159.32	ปลูกพืชตระกูลถั่ว	ทำซีอิ๊ว	โรงงานทำซีอิ๊ว
มาม่า/ไวไว	992,617.06			
ปลากระป๋อง	961,493.79			
กะปิ	1,544,140.43			
เครื่องเทศ	4,291,333.83	ปลูกพืชทำเครื่องแกง		กลุ่มทำเครื่องแกง

แผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง
ตำบลวังตะกอบ

ตำบลวังตะกอบ อ.หลังสวน จ.ชุมพร ประเภทการใช้จ่าย	รายจ่าย ทั้งตำบล (ต่อปี)	แผนงานและโครงการ		
		ด้านการเกษตร	ด้านอุตสาหกรรม	ด้านธุรกิจชุมชน
3. เครื่องดื่ม/ขนม	29,032,490.95			
น้ำ/น้ำแข็ง	1,473,768.39	ถังน้ำฝนสะอาด	โรงน้ำแข็ง	โรงงานน้ำดื่ม
น้ำอัดลม	1,469,521.80	แปรรูปน้ำผลไม้	น้ำผลไม้พร้อมดื่ม	
น้ำผลไม้	769,606.83	ผลไม้สดสูง	แปรรูปน้ำผลไม้	กลุ่มแปรรูปน้ำผลไม้
นมจากสัตว์	2,633,932.66	การเลี้ยงวัวนม		
นมถั่วเหลือง	1,122,827.39	ปลูกถั่วเหลือง	แปรรูปถั่วเหลือง	เต้าหู้
กระทิงแดง/เอ็ม100/ฯ	1,224,322.69			
เหล้า/เบียร์	11,438,507.55	ปลูกข้าวเหนียว	ผลิตเหล้าพื้นบ้าน	โรงงานผลิตเหล้า/ไวน์
บุหรี	5,441,350.41			
ขนมกรบกรอบ	3,458,653.22	ขนมพื้นบ้าน	ขนมไทย ทุเรียนทอด	
4. ยารักษาโรค	3,336,274.26			
ยาแก้ปวดเมื่อย	1,025,486.76	ปลูกพืชสมุนไพร	แปรรูปยาสมุนไพร	นวดแผนโบราณ
ยาแก้โรคกระเพาะ	768,595.73	ยาสมุนไพร	หมอแผนไทย	
ยาแก้ปวดหัว	759,790.04	หมอชาวบ้าน	หมอชาวบ้าน	ยาสมุนไพร
ยาแก้ปวดท้อง/ท้องเสีย	782,401.74	หมอชาวบ้าน	หมอชาวบ้าน	ยาสมุนไพร

ตำบลวังตะกอบ อ.หลังสวน จ.ชุมพร ประเภทการใช้จ่าย	รายจ่าย ทั้งตำบล (ต่อปี)	แผนงานและโครงการ		
		ด้านการเกษตร	ด้านอุตสาหกรรม	ด้านธุรกิจชุมชน
5. ค่าใช้จ่ายต่างๆ	47,632,603.27			
เนื้อ	2,360,404.57	การตัดเย็บเสื้อผ้า	การตัดเย็บเสื้อผ้า	ร้านค้าชุมชน
กางเกง	1,841,475.15	การตัดเย็บเสื้อผ้า	การตัดเย็บเสื้อผ้า	
รองเท้า	1,614,806.60			
ผ้าห่ม	370,684.88			
จาน/ชาม/ช้อน	132,508.26			
ยาสีฟัน/แปรงสีฟัน	1,022,104.19	ปลูกพืชสมุนไพร	การผลิตยาสีฟัน	ร้านค้าชุมชน
สบู่	1,188,732.23	ทำสบู่	ผลิตสบู่เหลว	ร้านค้าชุมชน
ยาสระผม	1,325,431.93		ยาสระผมสมุนไพร	ร้านค้าชุมชน
ผงซักฟอก	1,319,144.78		น้ำยาซักผ้า	ร้านค้าชุมชน
ยาล้างจาน	958,148.00	น้ำหมักชีวภาพ	ผลิตนํ้ายาล้างจาน	ร้านค้าชุมชน
น้ำมันก๊าด/แก๊ส	3,430,379.40	แก๊สชีวภาพ		ร้านค้าชุมชน
ค่าไฟฟ้า	5,190,029.59			
ค่าน้ำประปา	1,485,037.48			
ค่าโทรศัพท์	5,197,493.29			
ค่าน้ำมันรถมอเตอร์ไซด์	10,299,943.89			ปั้มน้ำมันชุมชน
ค่าน้ำมันรถยนต์	9,896,279.01			ปั้มน้ำมันชุมชน

6. ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	23,971,559.48			
ค่าเทอม/ค่าบำรุงการศึกษา	8,972,466.79			ทุนการศึกษา
ค่าอาหาร	8,319,915.37			กองทุนสวัสดิการ
ค่ารถ	1,031,119.77			รถรับส่งนักเรียน
ค่าสมุด/ดินสอ/ปากกา	962,503.35			ร้านค้าชุมชน
ค่าหนังสือ	1,432,949.36			
ค่าเครื่องแต่งกาย	3,252,604.83		การตัดเย็บชุดนักเรียน	

แบบชีวิตแบบพึ่งตนเอง
ตำบลวังตะกอบ

ตำบลวังตะกอบ อ.หลังสวน จ.ชุมพร ประเภทการใช้จ่าย	รายจ่าย ทั้งตำบล (ต่อปี)	แผนงานและโครงการ		
		ด้านการเกษตร	ด้านอุตสาหกรรม	ด้านธุรกิจชุมชน
7. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	25,366,078.14			
ค่าปุ๋ยเคมี	15,807,338.56	ปลูกข้าวโพด	ปุ๋ยเคมีผสม ปุ๋ยหมัก	ร้านค้าชุมชน
ค่าจ้างแรงงาน	4,489,788.31		กลุ่มรับจ้าง	กลุ่มแรงงาน
ค่ายาฆ่าแมลง	1,903,122.68	ปลูกพืชสมุนไพร	ยาปราบศัตรูพืช	จากสมุนไพร
ค่าอุปกรณ์การผลิต	1,444,523.31		ร้านค้าชุมชน	ร้านค้าชุมชน
ค่าดินฟอสฟอรัส	316,864.13	เพาะชำกล้าไม้	เพาะชำกล้าไม้	เพาะชำกล้าไม้
ค่าน้ำมันรถไถ	263,999.31			
ค่าขนส่งผลผลิต	1,140,441.84	กลุ่มรับจ้างขนส่ง	กลุ่มรับจ้างขนส่ง	กลุ่มรับจ้างขนส่ง
8. ค่าผ่อนหนี้สิน	80,042,846.25			
อภส.	32,050,032.10	กลุ่มออมทรัพย์	กองทุนหมู่บ้าน	ธนาคารตำบล
สหกรณ์	10,624,794.12			
กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่ม	15,591,893.14			
หนี้ออกระบบ	5,619,561.59	วัดและโรงเรียน		ธนาคารหมู่บ้าน
ดอกเบี้ยรวม	5,878,202.11			กองทุนสวัสดิการ
อื่นๆ	10,278,363.20			
9. ค่าใช้จ่ายทางสังคม	7,056,599.75			
กรู๊น/ฟ้าป่า	627,880.77			
บวชนาค	1,792,054.17			
งานศพ	1,861,490.18			
งานแต่งงาน	2,268,088.77			
งานขึ้นปีใหม่	507,085.86			
	271,986,622.59			

เวทีประชาพิจารณ์แผน

กล่าวได้ว่ากว่าจะเกิดแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองดังกล่าวข้างต้น ได้เกิดเวทีพูดคุย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ถึง 225 ครั้ง โดยใช้เวลาทั้งหมด 8 เดือน 15 วัน (1 กุมภาพันธ์-15 ตุลาคม 2546) มีผู้เข้าร่วม เวทีทั้งภาคประชาชน ภาคีร่วมพัฒนา ฯลฯ ประมาณ 6 พันคน (แต่ละคนเข้าร่วมมากกว่าหนึ่งครั้ง)

จากนั้นก็ได้มีการจัดเวทีประชาพิจารณ์แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและให้ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีประชาชนและภาคีพัฒนาจากท้องถิ่น และส่วนกลางเข้าร่วม 853 คน รวมทั้งมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมรับฟัง และให้ข้อคิดเห็นหลายทาง อาทิ นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ประธาน กรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร แกนนำเครือข่ายแผนแม่บทชุมชน ภาคใต้ เป็นต้น

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กล่าวว่า แม้ว่าแผนงานหรือแผนชีวิตชุมชน ของตำบลวังตะกอบเพิ่งจะเริ่มดำเนินการได้ไม่นานก็ตาม แต่ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตำบลวังตะกอบ ก็สะท้อนให้เห็นถึงมิติใหม่แห่งการพัฒนาที่มีประชาชนเป็น ตัวตั้ง หรือผู้ขับเคลื่อน โดยมีหน่วยงานของภาครัฐและเครือข่ายภาคประชาชนเข้ามาเป็นพันธมิตร พหุนเสริม ทำให้การจัดทำแผนงานชุมชนและการปฏิบัติการตามแผนงานประสบความสำเร็จอย่างดี

ตำบลวังตะกอบ จึงเป็นอีกตำบลหนึ่งที่น่าสนใจ เป็นตำบลต้นแบบแห่งการเรียนรู้ตนเอง รู้จัก ตนเอง พัฒนาดตนเอง พึ่งตนเอง และแก้ไขปัญหาของตนเองได้ เป็นตำบลตัวอย่างที่ตำบลอื่นๆ ควรจะเข้าไปศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม เพื่อพัฒนาตำบลของตนเองให้มีความดีงามมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่นายโกเมศร์ ทองบุญชู แกนนำเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนภาคใต้ ให้ข้อสังเกตว่า แผนแม่บทชุมชนตำบลวังตะกอบ ได้เกิดขึ้นจากจิตสำนึกของชาวชุมชนวังตะกอบทุกภาคส่วน ในอันที่จะ ร่วมกันแก้ปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง มีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ จนก่อให้เกิดความเข้าใจ และรู้จักตนเอง ของประชาชน แล้วนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติในที่สุด

นายโกเมศร์ ทองบุญชู ให้ข้อคิดเห็นอีกว่า ปัจจัยที่น่าสนใจ อีกประการหนึ่งในการทำ แผนชุมชนพึ่งตนเองของชาววังตะกอบ คือ การที่สามารถดึงการมีส่วนร่วมจากประชาชนได้อย่าง กว้างขวาง ซึ่งเท่าที่ทราบมีประชาชนเข้าร่วมถึง 1,322 กว่าครอบครัว หรือคิดเป็น 80% มีการสำรวจข้อมูลรายครอบครัวถึง 1,439 ครอบครัว และที่สำคัญได้มีการประสานงานจนเกิด ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล มาตั้งแต่ต้น ทำให้การจัดทำแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง ของชาวบ้านได้รับการยอมรับ และเข้ามาร่วมสนับสนุนจาก อบต. อย่างดียิ่ง

รูปธรรมความสำเร็จ

การทำแผนชีวิตชุมชน กล่าวได้ว่า ได้ทำให้แกนนำทุกคนมีความเข้าใจถึงการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ชาวบ้านรู้จักตนเอง และมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมขบวนการแก้ไขปัญหา แม้ว่าก่อนการทำแผน ชาววังตะกอบได้มีการร่วมกันทำกิจกรรมอยู่แล้วหลายอย่าง ซึ่งเป็นการทำตามกระแสการพัฒนา แต่การทำแผนทำให้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นอย่างเข้าใจ และมีการเชื่อมโยงกับปัญหาได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้มีการสร้างกิจกรรม โครงการใหม่ๆ ขึ้น หลายโครงการ ซึ่งเกิดผลสำเร็จให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน อาทิ

1. โครงการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ จากการสำรวจข้อมูลรายครอบครัว พบว่า เกษตรกรมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิต ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เป็นการทำลายดินให้เสื่อมสภาพ อีกทั้งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงได้มีการสนับสนุนให้เกษตรกร หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์โดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นมาใช้เองจากวัสดุคับในชุมชน เช่น แกลบ มูลสัตว์ เศษปาล์ม เป็นต้น

นอกจากจะสนับสนุนให้เกษตรกรทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองแล้ว เครือข่ายยังมีศูนย์กลางในการผลิตปุ๋ยรวมทั้งนำสกัดจากพืชในการไล่แมลง ให้ชาวบ้านได้ศึกษาเรียนรู้ และจำหน่ายให้กับสมาชิกอีกด้วย โดยขณะนี้สมาชิกแล้ว 70 ราย

นายประวิทย์ ภูมิระวี กำนันตำบลวังตะกอบกล่าวว่า การหันมาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพทำให้ลดค่าใช้จ่ายได้อย่างมาก อย่างตนเองทำสวนปาล์ม 40 ไร่ ปกติแล้วจะจ่ายเงิน ซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 50,000 บาท แต่หลังจากหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ค่าใช้จ่ายจะลดลง 50% สุขภาพก็ดีขึ้น ดินก็มีการปรับสภาพขึ้นเรื่อยๆ

ปัจจุบันชาววังตะกอบ ได้หันมาทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง รวมไปถึงการปลูกพืชพื้นเมืองอย่างสะตอ ถองกอก และผักพื้นบ้าน ที่ใช้ในครัวเรือนประจำวัน อย่างเช่น มันปู และเหรียญแฉมในสวนปาล์มเป็นการปรับสภาพการปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปสู่การทำเกษตรผสมผสานมากขึ้น

2. ร้านค้าและปั้มน้ำมันชุมชน ในแต่ละปีพบว่าชาววังตะกอบ ต้องเสียเงินเสียทองเพื่อซื้อสินค้าต่างๆ ทั้งจำเป็นและไม่จำเป็น ต่างทำให้เงินไหลออกนอกชุมชนจำนวนมหาศาล จึงได้ตั้งร้านค้าชุมชนขึ้นเป็นแห่งแรก ณ หมู่ที่ 3 โดยการเปิดให้สมาชิกเข้ามาถือหุ้นๆ ละ 100 บาท ซึ่งแต่ละคนถือหุ้นได้ไม่เกิน 10% ของทุนเรือนหุ้นทั้งหมด

สินค้าที่ขายในร้านค้าชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวบ้านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการออกไปซื้อสินค้าในเมืองอีกทั้งยังซื้อสินค้าได้ในราคาถูกเงินไม่รั่วไหลออกนอกชุมชน

หลังจากมีการทำแผนชีวิตชุมชน ร้านค้าชุมชนได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา โดยจะใช้เป็นศูนย์กระจายสินค้าชุมชนของกลุ่มแม่บ้าน และขยายไปสู่การจัดตั้งปั้มน้ำมันชุมชน หรือ ปั้มหลอด ซึ่งในแต่ละปีชาวบ้านต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อน้ำมันเป็นจำนวนมาก ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดกลุ่มย่อยต่างๆ ตามมา เช่น กลุ่มโรงงานน้ำดื่ม กลุ่มอาหารแปรรูป เป็นต้น

พอสิ้นปีก็จะมีการแบ่งกำไรคืนให้กับสมาชิกใน 2 ลักษณะ คือ ในรูปของเงินปันผล ซึ่งมากน้อยไม่เท่ากัน เฉลี่ยประมาณ 26-38% และเงินคืนทุน จากการสะสมโดยการซื้อสินค้าของสมาชิกแต่ละคน

3. ผักสวนครัว นายประวิทย์ ภูมิมะวิ กล่าวว่าทุกวันนี้ชาวบ้านทำอาหารกินเองน้อยลง เข้าๆ มักจะออกมารอซื้อแกงถุง หรือไม่ว่าพวกที่ยังพอทำกับข้าวกินเองก็ออกมาซื้อผัก, เนื้อ ฯลฯ ที่มีรถมาเร่ขาย ทำให้สิ้นเปลืองเงินทองโดยใช่เหตุ

ด้วยเหตุนี้จึงมีการรณรงค์ให้มีการทำกับข้าวกินเอง โดยการปลูกผักสวนครัวกันทุกบ้าน แต่ละบ้านก็มีพื้นที่ว่างอยู่มากมาย ซึ่งกิจกรรมปลูกผักสวนครัวนี้ ได้รับความตอบรับจากบุคคลหลายวัย ทั้งแม่บ้าน คนชรา และเด็กมาทำสวนครัวร่วมกัน ดังนั้นโครงการผักสวนครัว จึงไม่เพียงลดค่าใช้จ่ายประจำวันลงได้เท่านั้น แต่เป็นการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เชื่อมคนสามวัย คนแก่ พ่อแม่ และลูกหลานให้มาทำงานร่วมกันอีกด้วย

4. ของใช้ในครัวเรือน โดยในแต่ละปีชาววังตะกอบ ต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อน้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก ยาสระผม เป็นต้น เป็นจำนวนมาก จึงได้มีการสนับสนุนให้มีการทำน้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก ยาสระผม ขึ้นใช้เองในครอบครัว โดยการรวมตัวกัน 5-6 ครอบครัว มาทำร่วมกันหรือต่างคนต่างทำก็ได้

แม่บ้านรายหนึ่งบอกว่า เมื่อก่อนเราซื้อน้ำยาล้างจานขวดละ 40 บาท ใช้ได้เพียง 10 วัน ก็หมด แต่พอเราลงทุนทำเอง จ่ายเงินซื้อฟิวส์เช็ดด้วยเงินเท่ากัน แต่ 5-6 ครอบครัว สามารถใช้ได้เป็นเดือน ซึ่งขณะนี้มีชาวบ้านไม่น้อยกว่า 1,300 ครอบครัว ที่ทำสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาใช้เอง โดยในอนาคตจะพัฒนาให้เป็นธุรกิจชุมชนต่อไป

5. อาหารแปรรูป โดยในตำบลวังตะกอบมีการปลูกกล้วยเล็บมือนางเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับทุเรียน ซึ่งในแต่ละปีจะมีผลผลิตตกค้าง เนื่องจากราคาไม่ดีบ้าง สินค้าล้นตลาดบ้าง ในขณะที่ลูกๆ หลานของชาวบ้านยังต้องซื้อขนมขบเคี้ยวมากินอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

จึงมาคิดว่าวัตถุดิบเราก็มีอยู่มาก น่าจะเพิ่มมูลค่า โดยการนำไปแปรรูปเป็นกล้วยเล็บมือนางอบแห้ง อบน้ำผึ้ง หรือทุเรียนทอด ซึ่งผลผลิตเหล่านี้ได้อาศัยกลไกร้านค้าชุมชนเป็นตัวกระจายสินค้า ทำให้แม่บ้านมีงานทำยามว่างจากการทำสวน อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ลูกหลานบริโภคสินค้าที่มีประโยชน์ เงินทองไม่รั่วไหลอีกด้วย

6. ลด ละ เลิก อบายมุข จำนวน 12 ล้านบาทต่อปี คือ จำนวนเงินที่ชาววังตะกอบต้องจ่ายในการดื่มเหล้า จึงได้อาศัยประสบการณ์จากการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจนสำเร็จมาแล้วไปรณรงค์ในเรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข ซึ่งมีพระสงฆ์ เข้ามาร่วมอย่างสำคัญ โดยดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกของการลดรายจ่าย สินค้าฟุ่มเฟือย แล้วค่อยๆ หันมาสู่การลดรายจ่ายเรื่องสุรายาเมา และการงดเว้นการพนันต่างๆ

นายอนุภาพ อรุณรักษ์ ประชาสัมพันธ์เครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองวังตะกอบ เล่าบรรยากาศภายในชุมชนให้ฟังว่า เมื่อก่อนเข้าๆ ที่ร้านกาแฟ จะมีคนมานั่งจับเหล้าขาว คู้กันเรื่อง ไก่ชน แต่หลังจากที่ได้จัดทำแผนชีวิตชุมชน ทำโครงการลด ละ เลิก อบายมุข สภาพเช่นนั้นจะเบา บางลงเป็นอย่างมากเพราะจะถูกต่อต้าน ตักเตือนจากเพื่อนบ้าน ปัจจุบันจึงหันมาจับน้ำชา กาแฟ คู้เรื่องทำมาหากินแทน

7. ป่าชุมชน ตำบลวังตะกอบในอดีตอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้อันมีค่า เช่น ไม้ตะเคียนทอง หลุมพอ ไม้ยาง แต่วิถีการผลิตที่เปลี่ยนไปสู่ปลูกเพื่อการค้า ทำให้มีการทำลายป่าไม้มากขึ้น เป็น ผลให้ระบบนิเวศน์ถูกทำลาย ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันฟื้นฟูป่าสาธารณะที่มีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 5 จำนวน 400 ไร่ ซึ่งปัจจุบันคงเหลือป่าที่ยังคงอุดมสมบูรณ์เพียง 100 ไร่ เท่านั้น ให้เป็นป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ โดยการช่วยกันปลูกป่า อย่างต่อเนื่อง เช่น ครั้งแรก มีการปลูกดิน ตะเคียนทอง จำนวน 25,000 ต้น ตามด้วยการปลูกต้นตำเสา และเทพา

ปัจจุบันป่าชุมชน ตำบลวังตะกอบ มีความสมบูรณ์มากขึ้นมีการจัดเวรยามดูแลรักษาป่า โดยวางเป้าหมายไว้ว่าป่าแห่งนี้จะเป็นที่ศึกษา และค่ายพักแรมของลูกหลาน และยังให้ชาวบ้านได้ เก็บของป่าจำพวก เห็ด ผักหวาน เป็นอาหารตลอดจนให้เป็นศูนย์รวมของพืช สมุนไพรที่ใช้รักษาโรค ของชาวบ้านด้วย

นอกจากป่าชุมชนหมู่ที่ 5 แล้ว ชาววังตะกอบ ยังมีโครงการสร้างป่าให้เกิดขึ้นทั่วทั้งตำบลในลักษณะต่างๆ กัน เช่น พื้นที่ที่เคยเป็นป่าเสื่อมโทรม ก็จะบูรณะให้สมบูรณ์ขึ้นแม้จะเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยก็ตาม ซึ่งขณะนี้ได้ร่วมกันทำแล้วหลายแห่ง เช่น ป่าชุมชนหมู่ที่ 12 เนื้อที่ 20 ไร่ การปลูกป่าในวัดแม่เนื้อที่เพียง 2-3 ไร่ รวมทั้งการปลูกไม้ยืนต้นแซมในสวนปาล์ม โดยหวังว่า หลังจากที่ปาล์มหมดอายุ ไม้เหล่านี้จะให้ความร่มรื่นทดแทน เป็นการสร้างสวนป่าในเนื้อที่ของตนเอง

ด้วยแนวทางการสร้างป่าชุมชน หลากหลายรูปแบบดังกล่าว ทำให้ตำบลวังตะกอบ ได้รับรางวัลที่ 1 การจัดการป่าชุมชนจากการคัดเลือกทั่วประเทศ แต่นั่นก็เป็นเพียงผลพลอยได้ เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การสร้างสมดุลของระบบนิเวศน์ให้กลับคืนมา

8. เครื่องปั้นดินเผาสุกาศาลีลา

กิตติ อนันต์แดง เด็กหนุ่มวัย 28 ปี แห่งบ้านบากแดง ต.วังตะกอบ อ.หลังสวน จ.ชุมพร ที่จบการศึกษาด้านศิลปกรรมจากมหาวิทยาลัยรังสิต มีอาชีพการงานโดดเด่นตามวิถีแห่งวัยมาแล้วหลายอย่าง ตั้งแต่รับจ้างเขียนรูปตามห้างสรรพสินค้า รับจ้างลงรอยสักบนเรือนร่างด้วยศิลปกรรมแห่งยุคสมัย ทำงานปั้นดินเผาที่โครงการแม่ฟ้าหลวง อ.คอยสูง จ.เชียงราย และล่าสุดเป็นลูกจ้างในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาแห่งหนึ่งที่จังหวัดลำพูน ก่อนที่จะกลับไปอยู่ชุมพรบ้านเกิดเมื่อ 2 ปีที่แล้ว

กิตติ อาศัยความรู้ที่ร่ำเรียนมาบวกกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานมาระยะหนึ่ง ไปก่อตั้งกลุ่ม “เครื่องปั้นดินเผาบ้านบากแดง” โดยมีชาวบ้านทั้งเด็ก เยาวชนมาสมัครเป็นลูกศิษย์ถึง 51 คน

“ครั้งแรกที่กลับมาอยู่บ้าน พบว่าดินที่หลังสวนมีความเหมาะกับการปั้นอยู่มาก เช่น ดินเหนียว เป็นดินที่ร่วนและดินคำเป็นดินภูเขา ซึ่งมีคุณสมบัติทนไฟดีมาก นอกจากนั้นก็จะมีดินจากต่างถิ่นมาผสม ประมาณ 10 % เช่น ดินขาวระนองและดินขาวลำปาง ซึ่งจะมีขายทั่วไป กิโลกรัมละ 6 บาท”

ตอนลงมือทำใหม่ๆ ก็ออกทุนตัวเองสร้างโรงเรียนและเตาเผา ส่วนดินก็ซื้อจากชาวบ้าน รถกระบะละ 200 บาท โดยเริ่มจากถาวรปั้น “ตุ๊กตาสีลา” ทั้งสัตว์สีลา เด็กสีลา ผู้หญิงยุคโบราณ ซึ่งทำตามออร์เดอร์ที่ได้รับจากกรุงเทพฯ โดยราคาขายส่งตั้งแต่ 100 - 2,500 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดและความยากง่าย

“สินค้าของเราถูกค้าจะนำไปต่งสวน บางคนก็รับซื้อไปขายปลีก โดยวางขายบริเวณสวนจตุจักรหรืองานแสดงสินค้า เคยนำไปแสดงที่อิมแพคอารีนา เมืองทองธานี ได้รับความสนใจจากผู้ชมจำนวนมาก” กิตติกล่าวอย่างภูมิใจ

“ตอนนี้มีชาวบ้านรวมทั้งโรงเรียนในตำบลมีความสนใจมากขึ้น มาฝึกงานที่กลุ่ม ซึ่งก็รับได้ไม่มาก เพราะสถานที่คับแคบ ก็เลยเสนอโครงการไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกอบ เพื่อของบประมาณจำนวน 400,000 บาท ไปขยายกลุ่มให้สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและโรงเรียนต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยจะนำไปสร้างโรงเรียนให้กว้างขวางขึ้น ขยายเตาเผาเป็นเตาเผาไฟฟ้า ซึ่งสามารถรองรับการฝึกสอนสมาชิก ตลอดจนถึงโรงเรียนที่ให้ความสนใจได้อย่างทั่วถึง”

ด้านนายวิจิตร สร้างถาวร รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกอบ กล่าวว่า “กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านบากแดง” เป็นการประสานภูมิปัญญากับสืลาของคนรุ่นใหม่ไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชาวชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลายๆ โรงเรียนมีแนวคิดที่จะพัฒนาเรื่องนี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้เด็กนักเรียนได้ซึมซับคุณค่าของศิลปะ พัฒนาเป็นความรู้ของชุมชนต่อไป

บทสรุป แผนแม่บทชุมชนวังตะกอก แบบอย่างแผนพัฒนากายภาพผลทั่วทั้งจังหวัด

เนื้อหาโดยสรุปของแผนชีวิตชุมชนตำบลวังตะกอก คือ เป็นแผนเรียนรู้ชีวิตอย่างครบวงจรที่ชุมชนได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้การสนับสนุนการส่งเสริมภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ “ยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ชาวบ้านเป็นเจ้าของ ” อย่างแท้จริง โดยกำหนด 4 ยุทธศาสตร์หลักคือ การสร้างความเชื่อมั่น การฟื้นฟูความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการจัดการ และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ภายใต้ 13 มาตรการ 32 แผนงาน 253 โครงการ/กิจกรรม

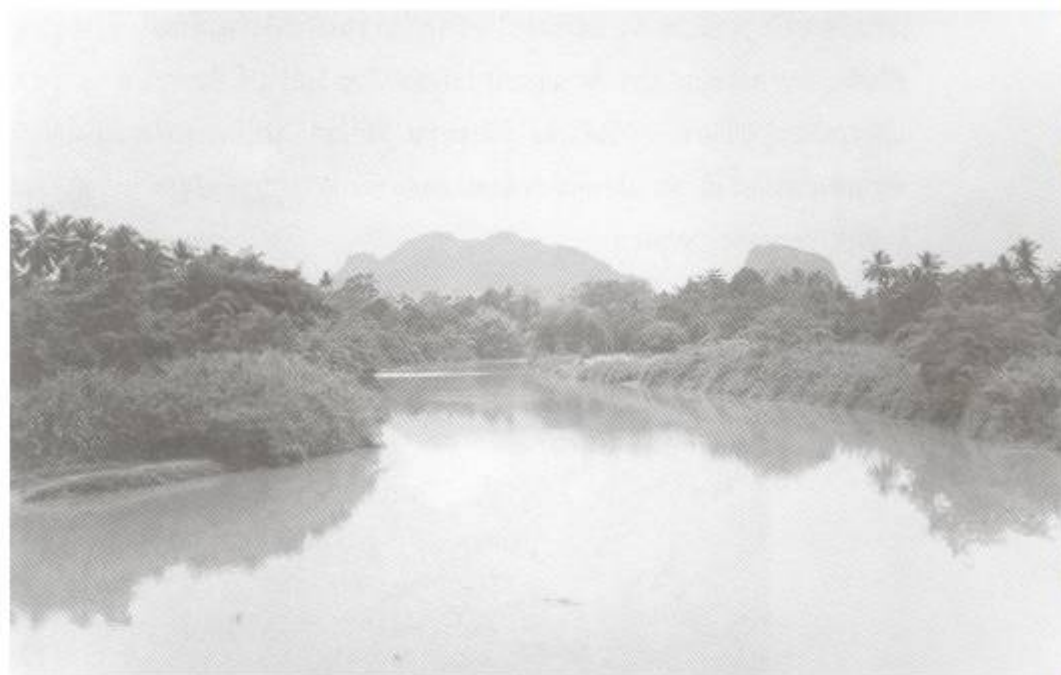
ลักษณะเฉพาะของการจัดทำแผนชีวิตชุมชนของตำบลวังตะกอก คือ ชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและขับเคลื่อนด้วยตัวเอง โดยใช้ผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ผู้นำธรรมชาติ ผู้รู้ เป็นแกนนำหลัก และร่วมกันเป็นวิทยากรกระบวนการ กระตุ้นการมีส่วนร่วมจากพี่น้องประชาชนได้เป็นอย่างดี

อีกประการหนึ่งของการจัดทำแผนชีวิตชุมชนตำบลวังตะกอก คือ ไม่ได้เริ่มต้นโดยความต้องการหรือเอาปัญหาเป็นตัวตั้ง แต่เริ่มต้นโดยมีสภาพความเป็นจริงของตำบลในรูปของข้อมูลเป็นตัวตั้ง เป็นข้อมูลสภาพความเป็นจริงที่ผ่านกระบวนการถกเถียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ของผู้นำชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เรียกว่า “*รู้จักตัวเอง รู้จักชุมชน รู้จักโลก*” นำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในที่สุด ซึ่งจากความสำเร็จในครั้งนี้แผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองของตำบลวังตะกอก ได้ถูกนำไปขยายผลสู่การปฏิบัติในทุกตำบลของจังหวัดชุมพร

แหล่งที่มาของข้อมูลประกอบการเขียน

1. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม เรื่อง “แผนแม่บทชุมชน และยุทธศาสตร์การพัฒนา ตำบลวังตะกอกแบบบูรณาการ” โดยคณะทำงานแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง ต.วังตะกอก
2. การลงพื้นที่เก็บข้อมูล และสัมภาษณ์คณะจัดทำแผน และสัมภาษณ์รายบุคคล
3. เทปบันทึกรายการ “รอบภูมิภาค” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2546

ศูนย์พัฒนาสิทธิ
ทรัพย์สินทางปัญญา (องค์การมหาชน)
2044/26-33 ถนนพหลโยธินใหม่ แขวงจตุจักร กรุงเทพฯ 10320
โทร. 0-2718-0911
โทรสาร 0-2718-0937
E-mail: cdipr@cdipr.or.th
Homepage: www.cdipr.or.th